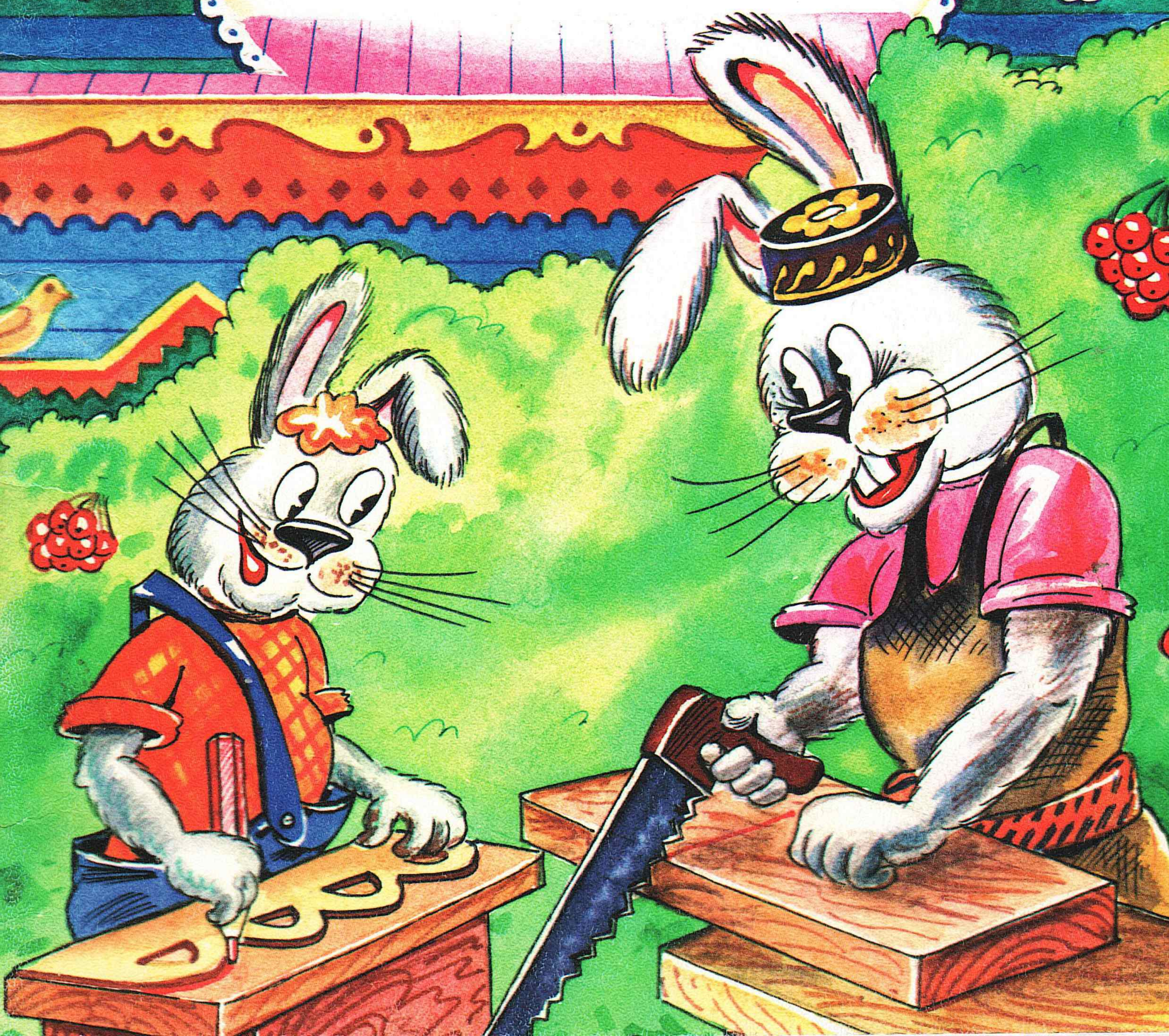
ХЕЗМӘТ ТУРЫНДА МӘКАЛЬЛӘР

XEZMӘT TURINDA MӘQӘLLӘR

Хезмәт турында мәкальләр

Xezmət turında məqəllər

Илдус Әҗемов рәсемнәре
İldus Əcemov rəsemnəre

Төзүче һәм латин графикасына күчерүче — Рафис Корбан
Tөzüçe həm latin grafikasına küçerüçe — Rafis Qorban

КАЗАН QAZAN
ТАТАРСТАН КИТАП НӘШРИЯТЫ TATARSTAN KİTAP NƏŞRİƏTE
2003

Латин графикасы нигезендә татар алфавиты	Кирилицада язылышы
A, a	А, а
Ə, ə	Ә, ә
B, b	Б, б
C, c	Җ, җ
Ç, ç	Ч, ч
D, d	Д, д
E, e	Е, е (э)
F, f	Ф, ф
G, g	Г, г
Ğ, ğ	Гъ, гъ
H, h	Һ, һ
I, ı	Ы, ы
İ, i	И, и
J, j	Ж, ж
K, k	К, к
Q, q	Къ, къ
L, l	Л, л
M, m	М, м
N, n	Н, н
Ŋ, ŋ	Ң, ң
O, o	О, о
Ɵ, ɵ	Ө, ө
P, p	П, п
R, r	Р, р
S, s	С, с
Ş, ş	Ш, ш
T, t	Т, т
U, u	У, у
Ü, ü	Ү, ү
V, v	В, в
W, w	В, в (у)
X, x	Х, х
Y, y	Й, й
Z, z	З, з

А Aa

Агач беленә җимешеннән,
адәм беленә эшеннән.

Аз сөйлә, күп эшлә.

Акча беткәнгә кайгырма,
эшең беткәнгә кайгыр.

Ашаганың белән мактанма,
эшең белән мактан.

Ağaç belenə cimeşennən,
adəm belenə eşennən.

Az səylə, küp eşlə.

Aqça betkəngə qayğırma,
eşeŋ betkəngə qayğır.

Aşağanıŋ belən maqtanma,
eşeŋ belən maqtan.

Ә   Әә

Әйтмәсен кеше, әйтеп торсын эше.

Әйтү башка, эшләү башка.

Əytməsen keşe, əytep torsın eşe.

Əytü başqa, eşləw başqa.

Б Bb

Башланган эш — беткән эш.

Белгән белгәнен эшләр, белмәгән беләген тешләр.

Бер эшлә, берәгәйле эшлә.

Бетмәгән эш — пешми калган җимеш.

Başlanğan eş — betkən eş.

Belgən belgənen eşlər, belməgən beləgen teşlər.

Ber eşlə, berəgəyle eşlə.

Betməgən eş — peşmi qalğan cimeş.

Җ Cc

Җиде кат үлчә, бер кат кис.

Җимешне вакытында аша, эшне вакытында эшлә.

Җиңел эш бармак башында, авыр эш йөрәк башында.

Cide qat ülçə, ber qat kis.

Cimeşne waqıtında aşa, eşne waqıtında eşlə.

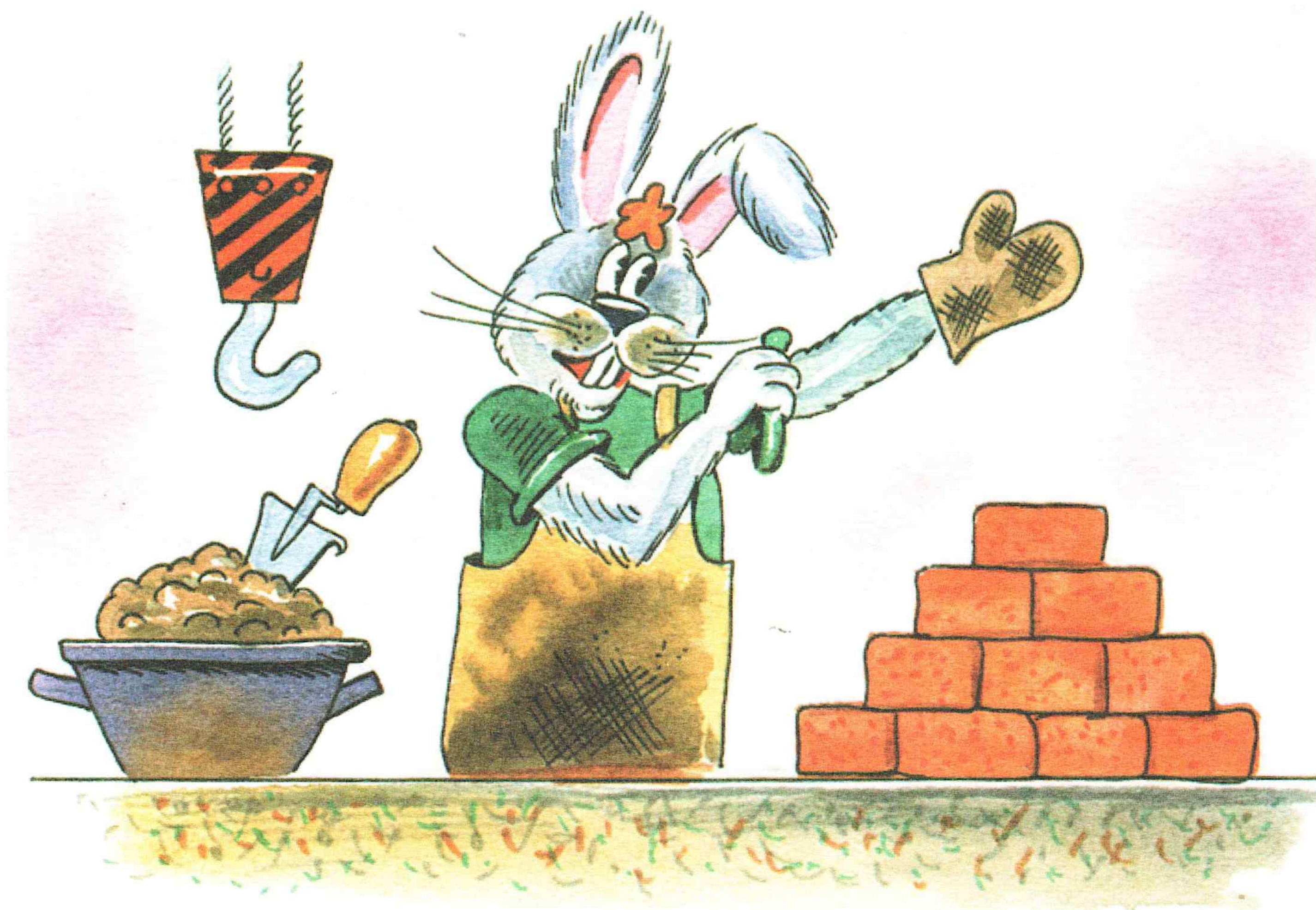
Ciňel eş barmaq başında, awır eş yɵrək başında.

Ч Çç

Чарасы юк эш өчен кайгыруда мәгънә юк.
Чарасына керсәң, булмый торган эш юк.
Чеметеп җыйсаң, учлап ашарсың.

Çarası yuq eş өçen qayğıruda məğnə yuq.
Çarasına kersəņ, bulmıy torğan eş yuq.
Çemetep cıysaņ, uçlap aşarsıņ.

Д Dd

Данның төбе — хөрмәт, хөрмәтнең төбе — хезмәт.

Дөньяда мөмкин булмаган эш юк.

Данны эзләүче түгел, эшләүче таба.

Dannıŋ təbe — xərmət, xərmətneŋ təbe — xezmət.

Dənyada məmkin bulmağan eş yuq.

Dannı ezləwçe tügel, eşləwçe taba.

Е(э) Ee

Элек эшлә, аннан сөйләрсең.

Эч пошуның дәвасы — эш.

Эш беләктә түгел, теләктә.

Эш беткәч, уйнарга ярый.

Эшлисе килмәгәннең эче авыртыр.

Эшләп үлмиләр, чирләп үләләр.

Эшчән бәхетне эшендә табар,
ялкау төшендә табар.

Elek eşlə, annan səylərseŋ.

Eç poşunıŋ dəwası — eş.

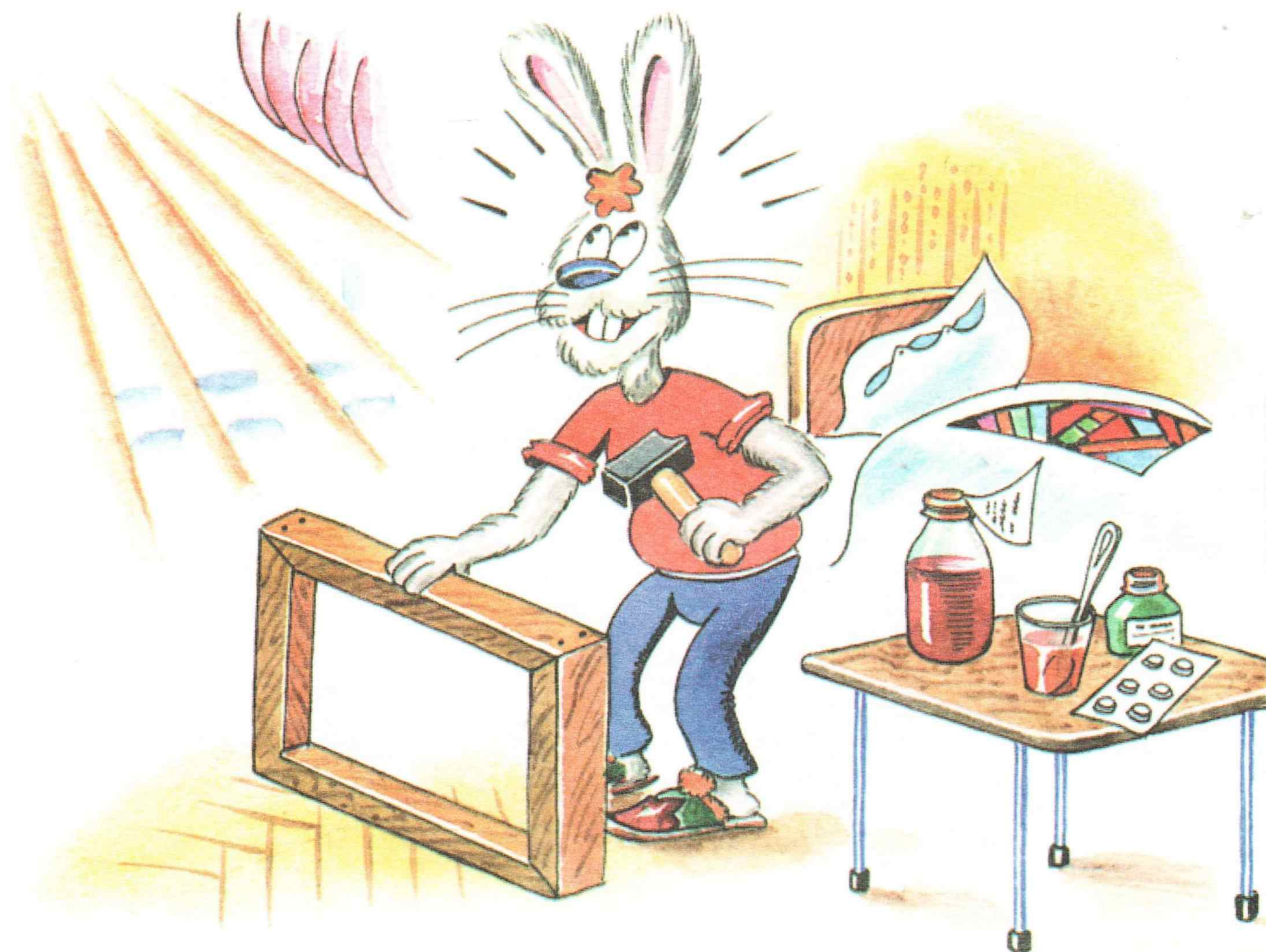
Eş beləktə tügel, teləktə.

Eş betkəç, uynarğa yarıy.

Eşlise kilməgənneŋ eçe awırtır.

Eşləp ülmilər, çirləp ülələr.

Eşçən bəxetne eşendə tabar,
yalqaw təşendə tabar.

Ф Ff

Филнең — теше, останың эше кыйммәт.

Фәкыйрьлек ялкау кеше өендә аяк бөкләп утыра.

Filneŋ — teşe, ostanıŋ eşe qimmət.

Fəqirlek yalqaw keşe əyendə ayaq bəkləp utıra.

Г Gg

Гәүдәсе зур берне егар, белеме зур меңне егар.

Gəwdəse zur berne yığar, beleme zur meŋne yığar.

Гъ Ğğ

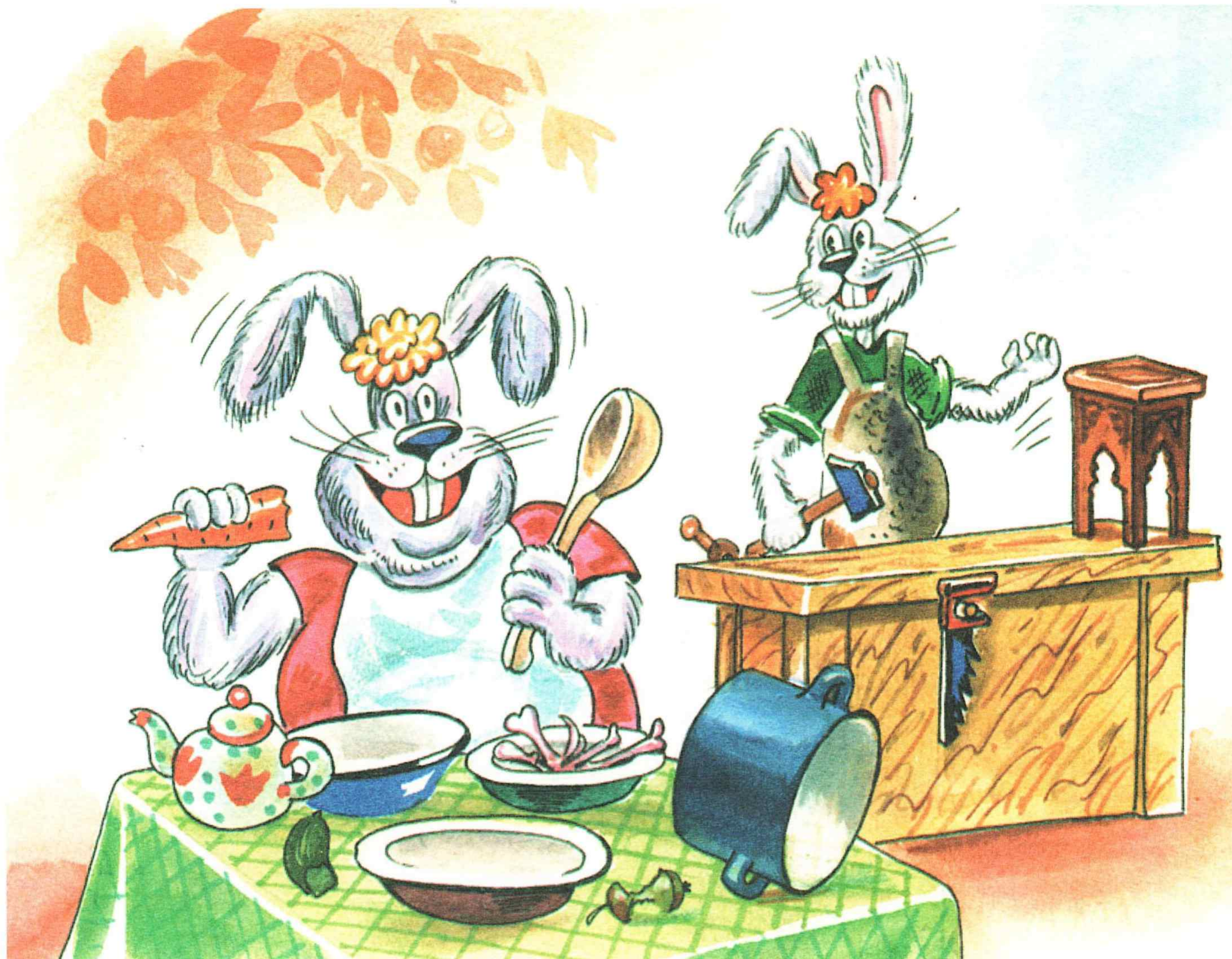
Гали үз эшендә, Вәли үз эшендә.

Гадел башлык — халык өчен, залим башлык — тамак өчен.

Ğəli üz eşendə, Wəli üz eşendə.

Ğədel başlıq — xalıq өçen, zalim başlıq — tamaq өçen.

Һ Hh

Һәр эшкә аерым вакыт билгелә — шат яшәрсең.

Һәр эшнең дә җае бар, ботканың да мае бар.

Һәркем үз эшен үзе белер.

Hər eşkə ayırım waqıt bilgelə — şat yəşərseņ.

Hər eşneņ də cayı bar, botqanıņ da mayı bar.

Hərkem üz eşen üze beler.

Ы Iı

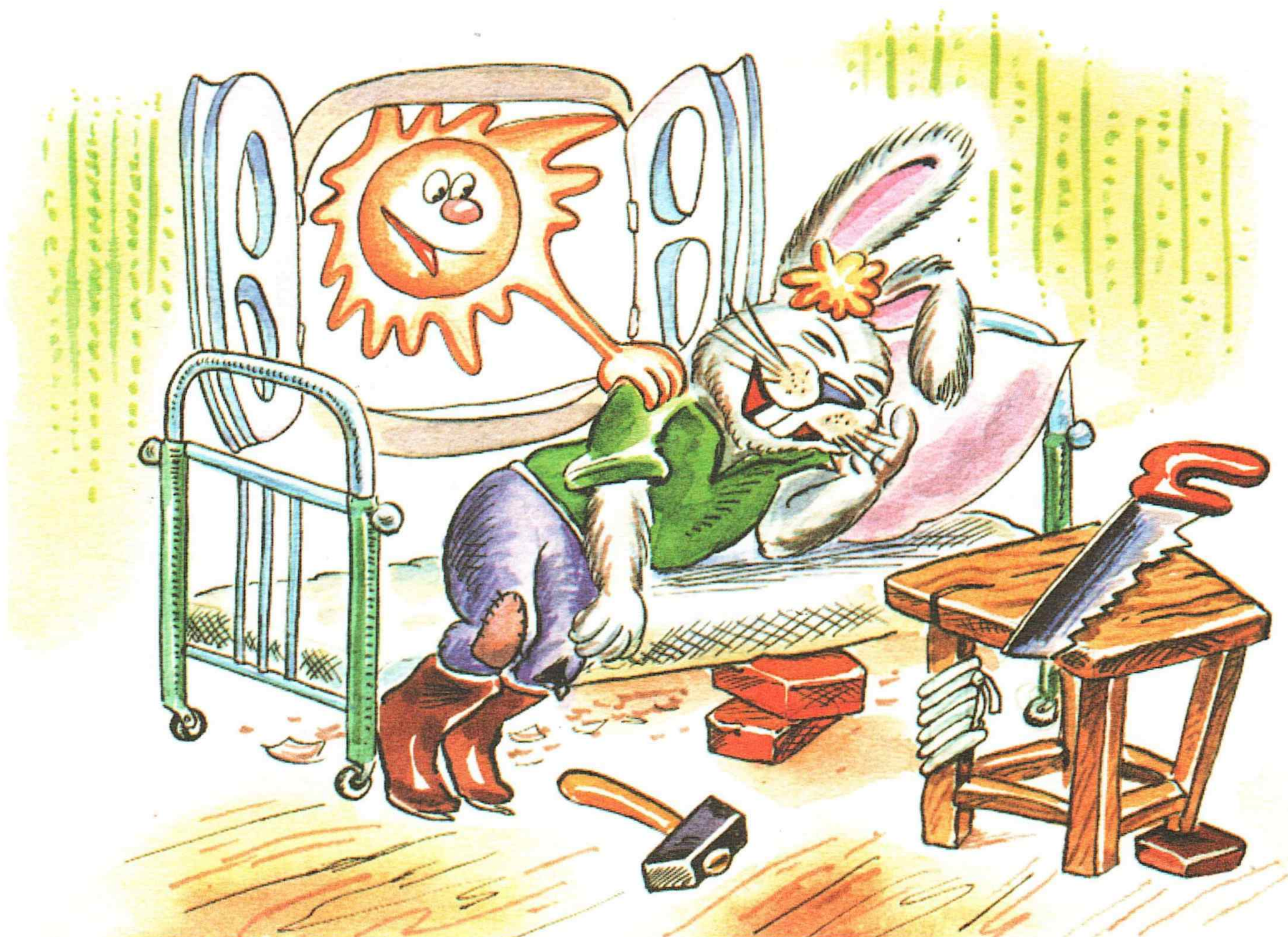
Ындыр тулы кибән — кесә тулы акча.

Ындырда илле кешегә эш табыла, тиле кешегә генә эш табылмый.

Indır tulı kibən — kesə tulı aqça.

Indırda ille keşegə eş tabıla, tile keşegə genə eş tabılmıy.

И İi

Иренгән ике эшләгән, һаман эше пешмәгән.

Ике уйла, бер эшлә.

Иртән сөрән салсаң, төш җиткәнче эш бозыла.

İrengən ike eşləgən, haman eşe peşməgən.

İke uyla, ber eşlə.

İrtən sərən salsaŋ, təş citkənçe eş bozıla.

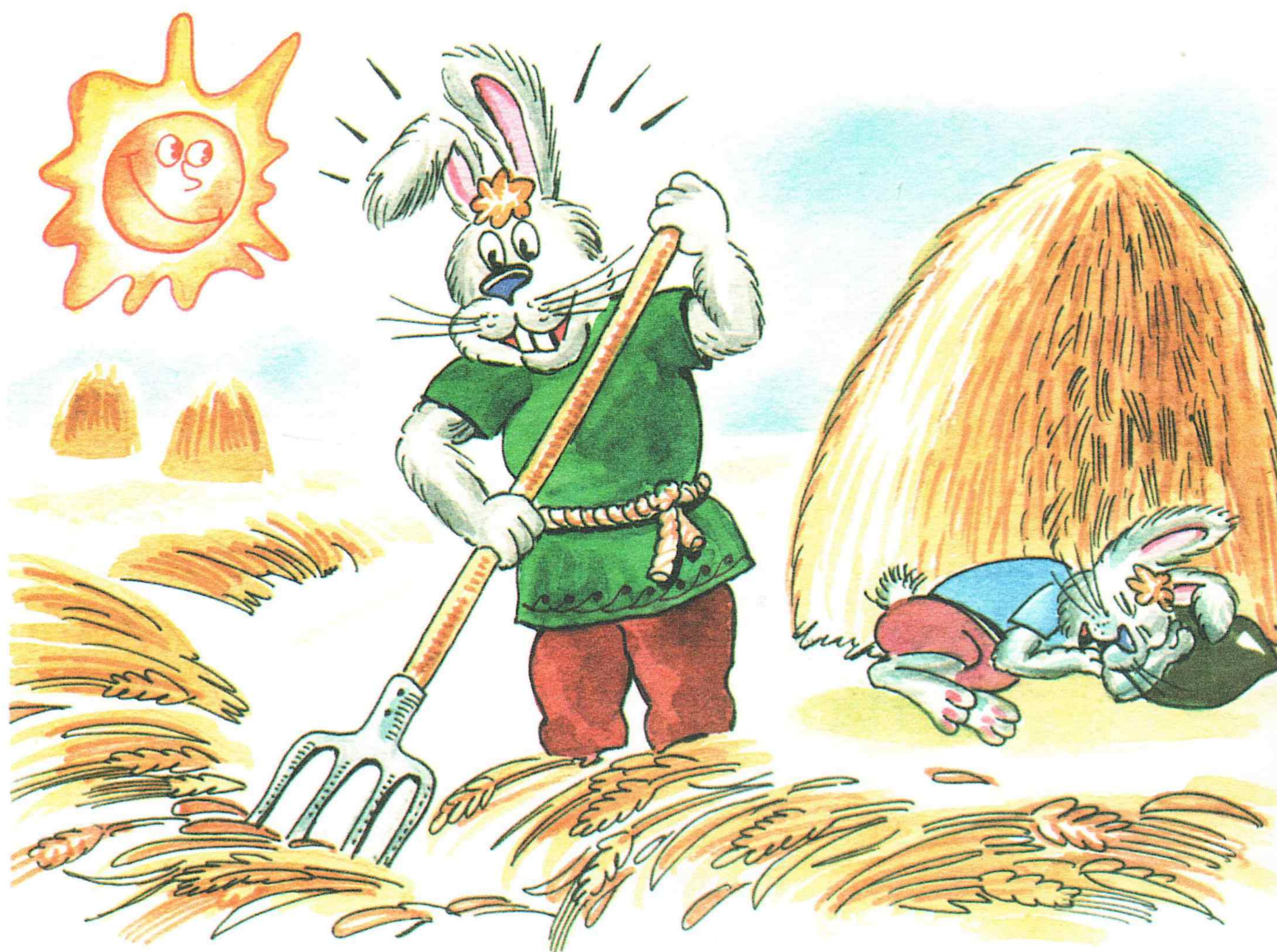
Жж Jj

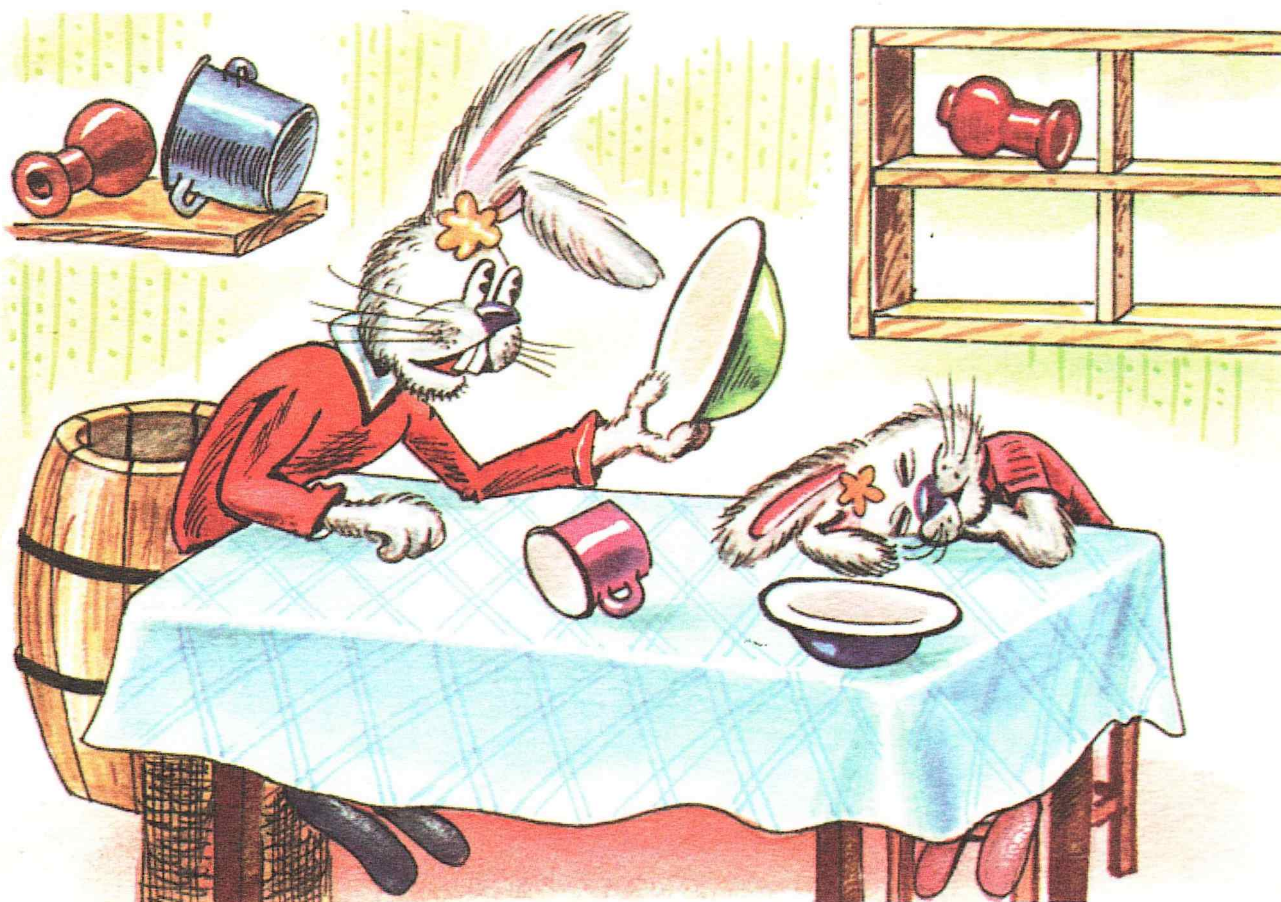
Нужа печән ашата.

Нужа юкны таптыра, барны саттыра.

Nuja peçən aşata.

Nuja yuqnı taptıra, barnı sattıra.

К Kk

Кем эшләми, шул ашамый.

Кеше эшенә карап, тамак туймый.

Киңәшле эш таркалмас.

Кәсеп иткәнгә насыйп иткән.

Көн — эшләр өчен, төн — йоклар өчен.

Күмәк эш үрчемле булыр.

Күп эшләсәң эш көне, тук булырсың кыш көне.

Kem eşləmi, şul aşamıy.

Keşe eşenə qarap, tamaq tuymıy.

Kiŋəşle eş tarqalmas.

Kəsep itkəngə nasıyp itkən.

Kөn — eşlər өçen, tөn — yoqlar өçen.

Kümək eş ürçemle bulır.

Küp eşləsəŋ eş kөne, tuq bulırsıŋ qış kөne.

К(ъ) Qq

Калган эшкә кар ява.

Карама сүзенә, кара эшенә.

Корал эшләр, кул мактаныр.

Коралын тапкан — таш кискән, әмәлен тапкан — су кичкән.

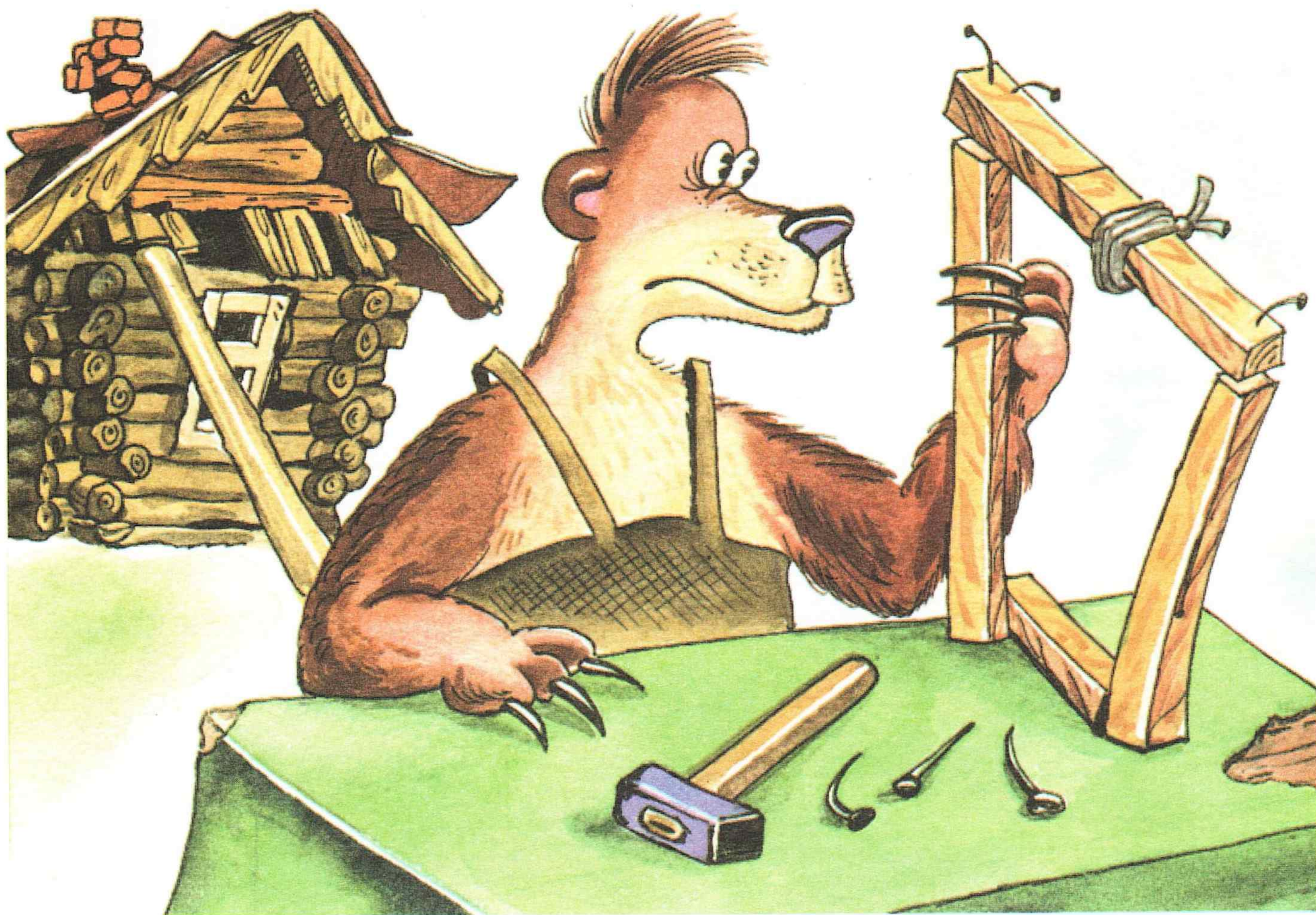
Qalğan eşkə qar yawa.

Qarama süzenə, qara eşenə.

Qoral eşlər, qul maqtanır.

Qoralın tapqan — taş kiskən, əmələn tapqan — su kiçkən.

Л Ll

Лыгырдык күп сөйләр, аз эшләр.

Lığırdıq küp səylər, az eşlər.

M Mm

Май чүлмәге — тышыннан, булыр кеше эшеннән билгеле.

Матур эшләсәң, матур ашарсың.

Меңне сөйләгәннән берне эшләп күрсәтү яхшырак.

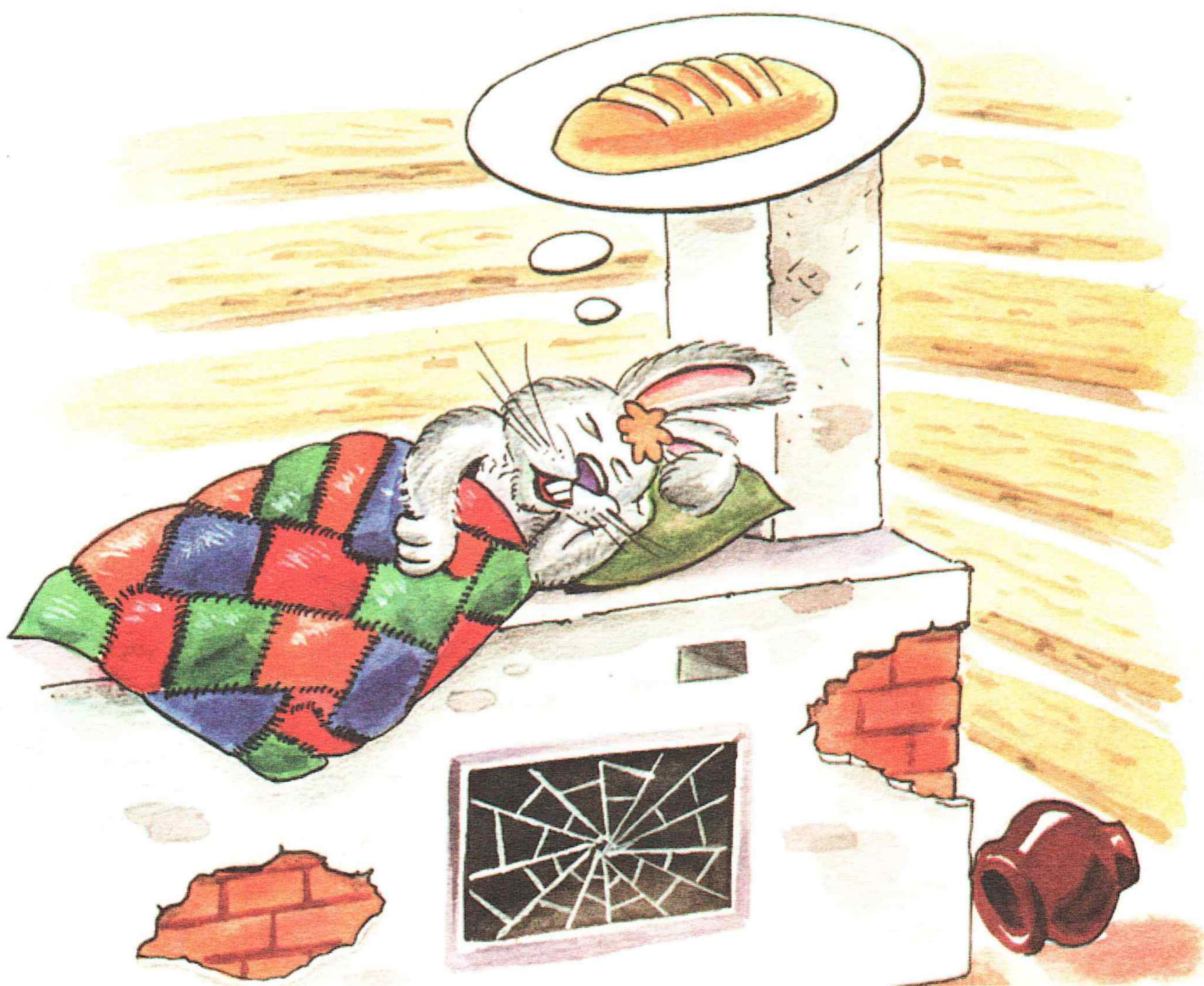
Мич башында ятып, икмәк булмас.

May çülməge — tışınnan, bulır keşe eşennən bilgele.

Matur eşləsəŋ, matur aşarsıŋ.

Meŋne səyləgənnən berne eşləp kürsətü yaxşıraq.

Miç başında yatıp, ikmək bulmas.

Н Nn

Начар останың коралы үтми.

Нишлисең эш уңмагач, умач токмач булмагач!

Naçar ostanıŋ qoralı ütmi.

Nişliseŋ eş uŋmağaç, umaç toqmaç bulmağaç!

Ң Ŋŋ

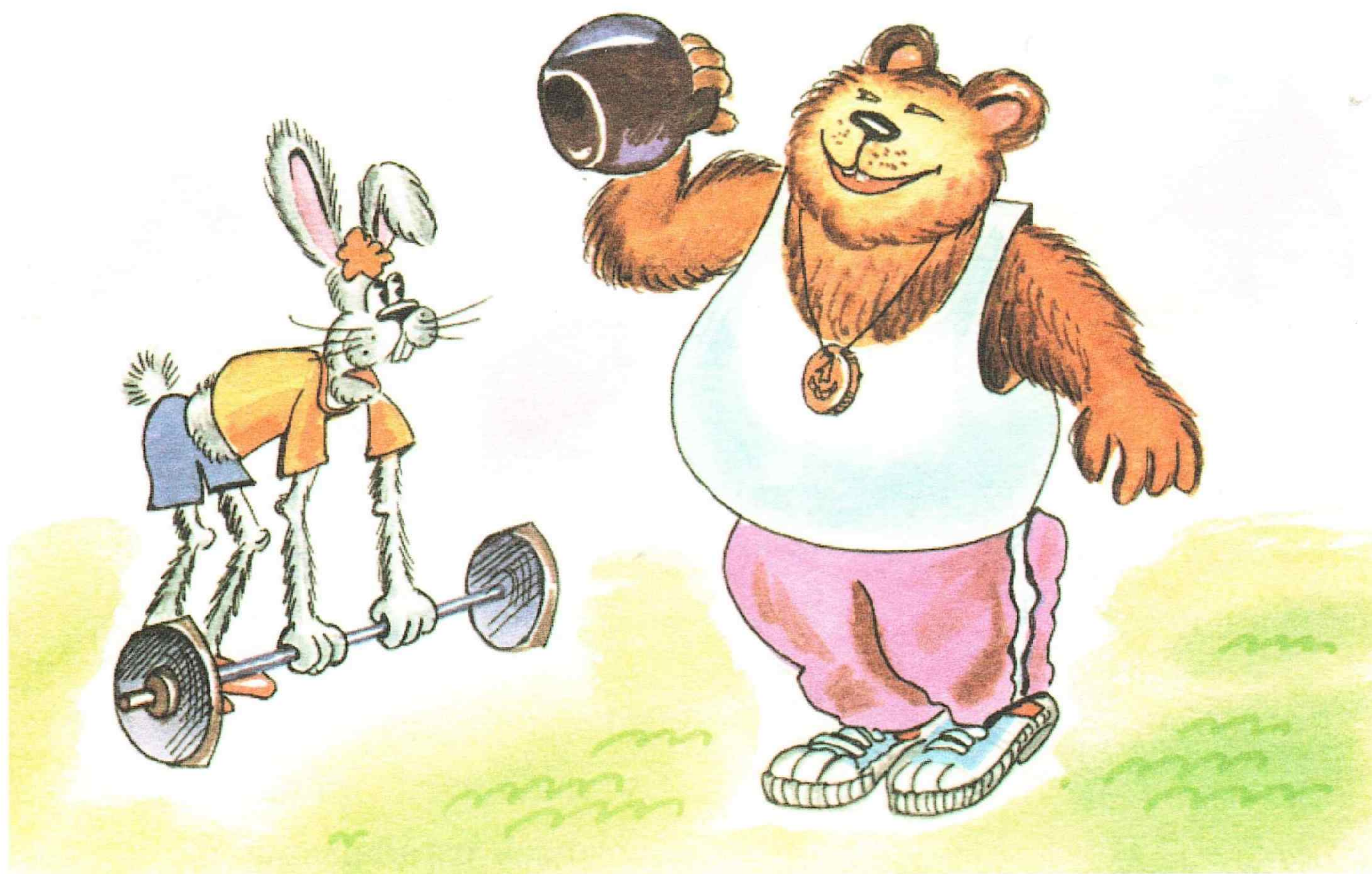
Уңган эшен бетерер, уңмаганны эш бетерер.

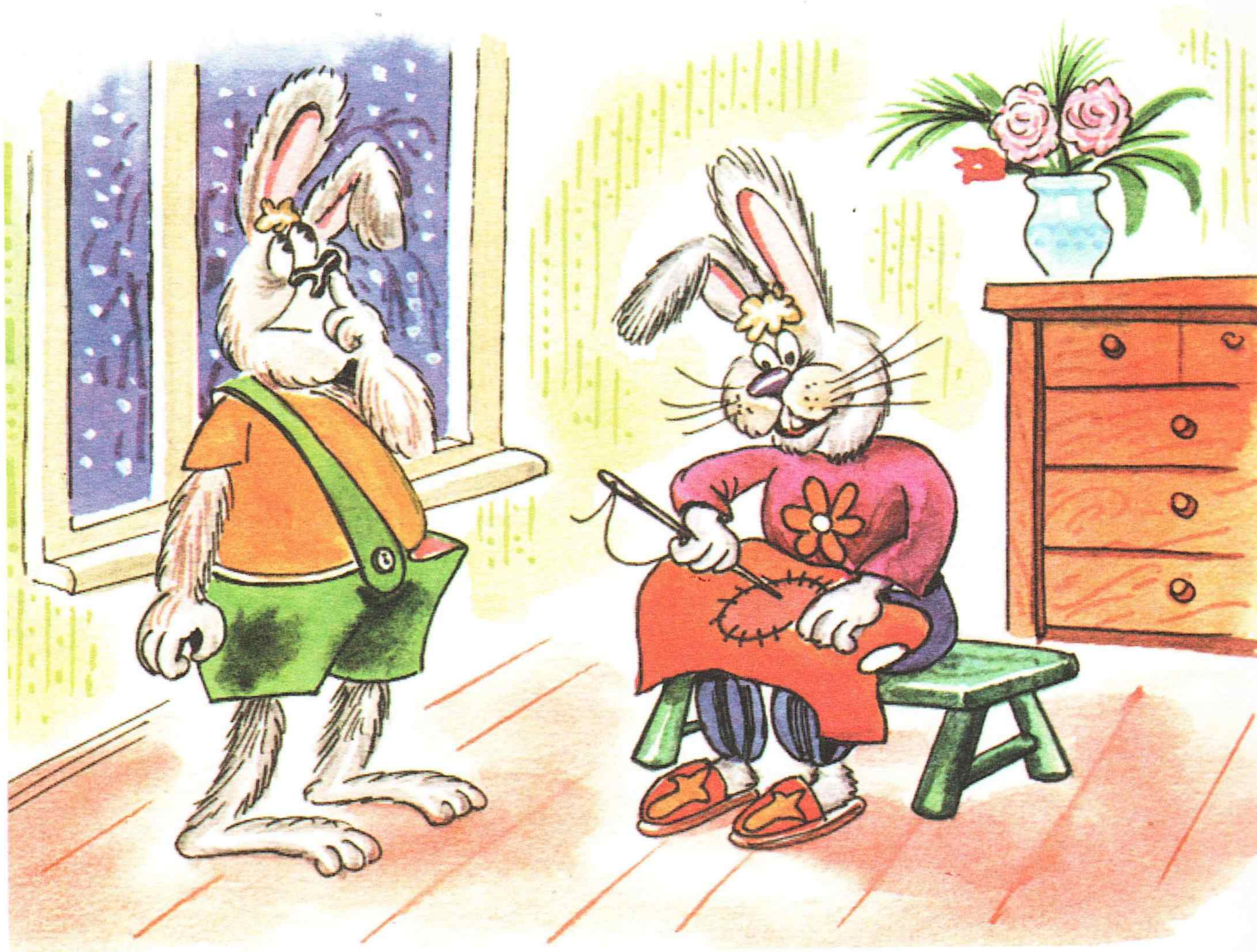
Uŋğan eşen beterer, uŋmağannı eş beterer.

О Oo

Оста кулыннан билгеле.
Оста кулда һөнәр бар.

Osta qulınnan bilgele.
Osta qulda hənər bar.

Ө Өө

Өйләдән калсаң да, өмәдән калма.
Өйрәнгән җирдә калмас.
Өйрәнчек остадан узган.

Өylədən qalsaŋ da, əmədən qalma.
Өyrəngən cirdə qalmas.
Өyrənçek ostadan uzğan.

П Pp

Планлы эш таркалмас.
Плансыз эш — тозсыз аш.

Planlı eş tarqalmas.
Plansız eş — tozsız aş.

Р Rr

Рәтен белеп эшләгән эшнең нәтиҗәсе дә яхшы була.

Rəten belep eşləgən eşneņ nəticəse də yaxşı bula.

С Ss

Син эшне сөйсәң, эш тә сине сөяр.

Сөйләп күрсәткәнче, эшләп күрсәт.

Сүз күп җирдә эш аз була.

Сүздә мактанма, эштә мактан.

Sin eşne søysəŋ, eş tə sine søyər.

Søyləp kürsətkənçe, eşləp kürsət.

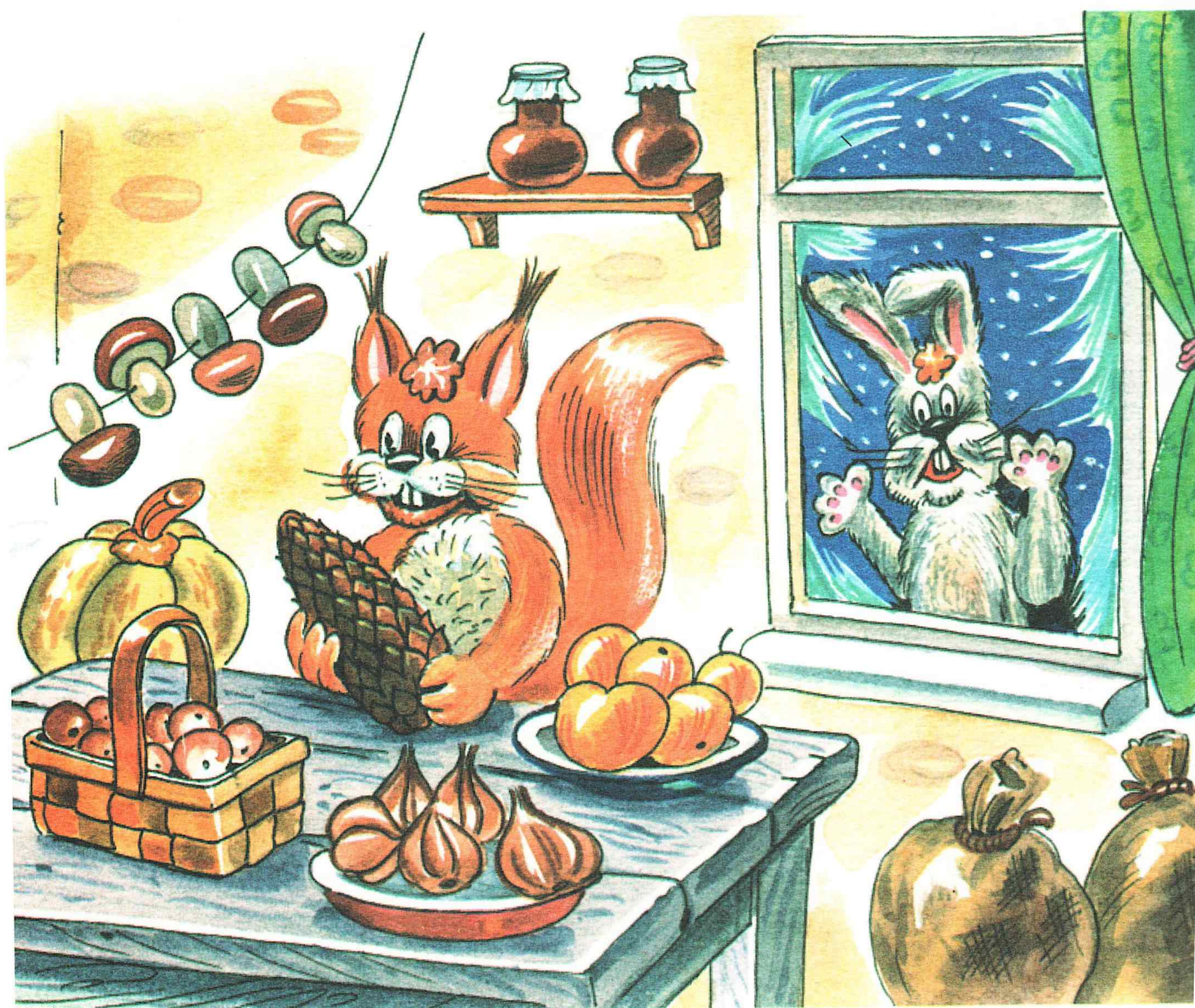
Süz küp cirdə eş az bula.

Süzdə maqtanma, eştə maqtan.

Шш Şş

Шөгыльле — шөгылен күрсәтер, шөгыльсез — фигылен күрсәтер.
Шундый-шундый эшләр, тора-бара нишләр.

Şəğelle — səğelen kürsəter, şəğelsez — fiğelen kürsəter
Şundıy-şundıy eşlər, tora-bara nişlər.

T Tt

Теленә салынган — эшендә абынган.
Телең белән дау куптарганчы, эшең белән тау актар.
Теләп эшләгән эш бервакытта да авыр булмый.
Тирләп эшләсәң, аш тәмле була.
Түшенә карама, эшенә кара.

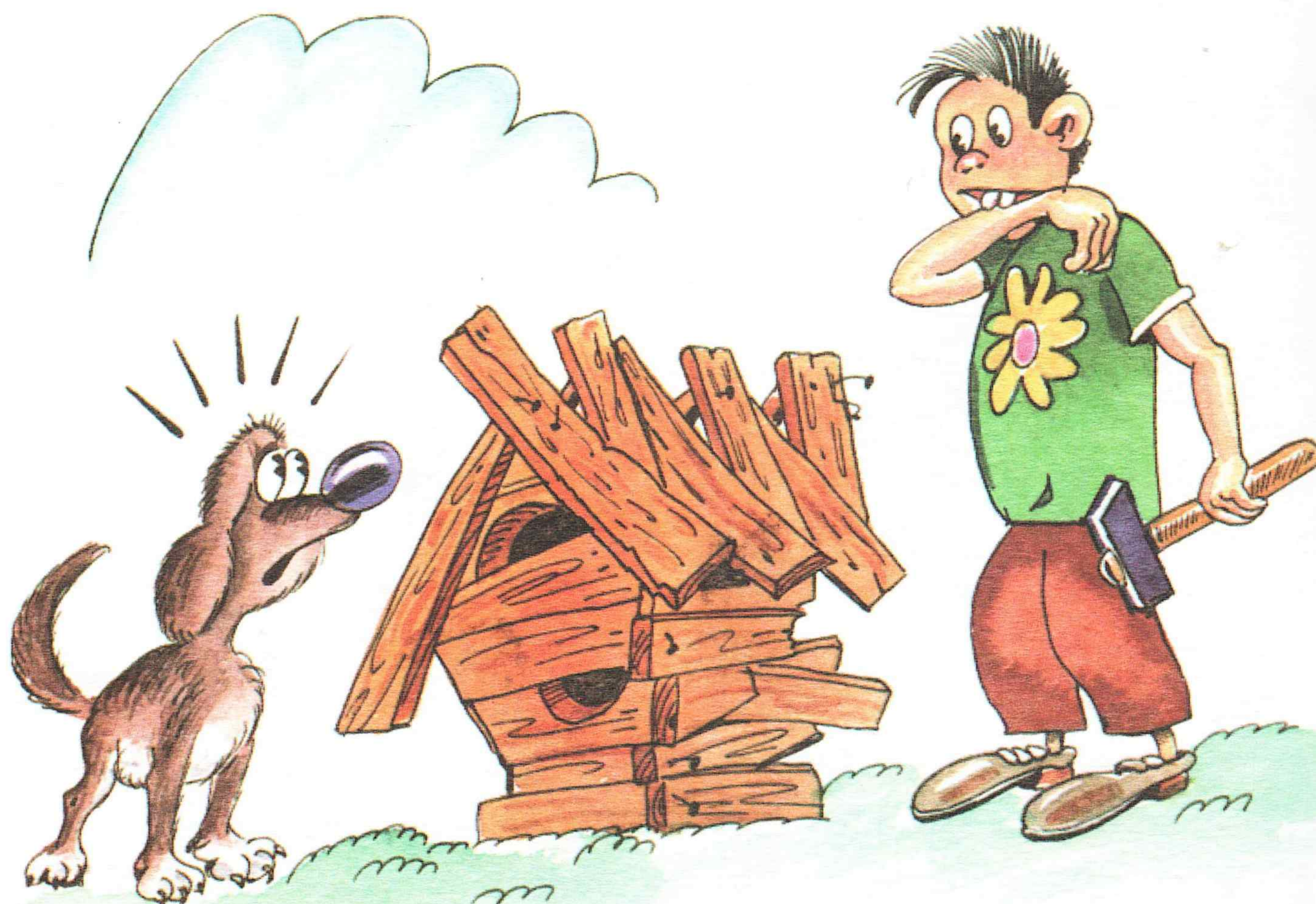
Telenə salınğan — eşendə abınğan.
Teleŋ belən daw quptarğançı, eşeŋ belən taw aqtar.
Teləp eşləgən eş berwaqıtta da awır bulmıy.
Tirləp eşləsəŋ, aş təmle bula.
Tüşenə qarama, eşenə qara.

У

Uu

Уйламый эшләгән — беләген тешләгән.
Уңган кеше кылны кырыкка ярыр.
Уңган кулдан эш төшми.

Uylamıy eşləgən — beləgen teşləgən.
Unğan keşe qılnı qırıqqa yarır.
Unğan quldan eş təşmi.

Ү Üü

Үткән эшкә салават, калганына бәрәкәт.

Үткән эшкә үкенү файда бирмәс.

Үткән эштән алдагы эш яхшырак.

Ütkən eşkə salawat, qalğanına bərəkət.

Ütkən eşkə ükenü fayda birməs.

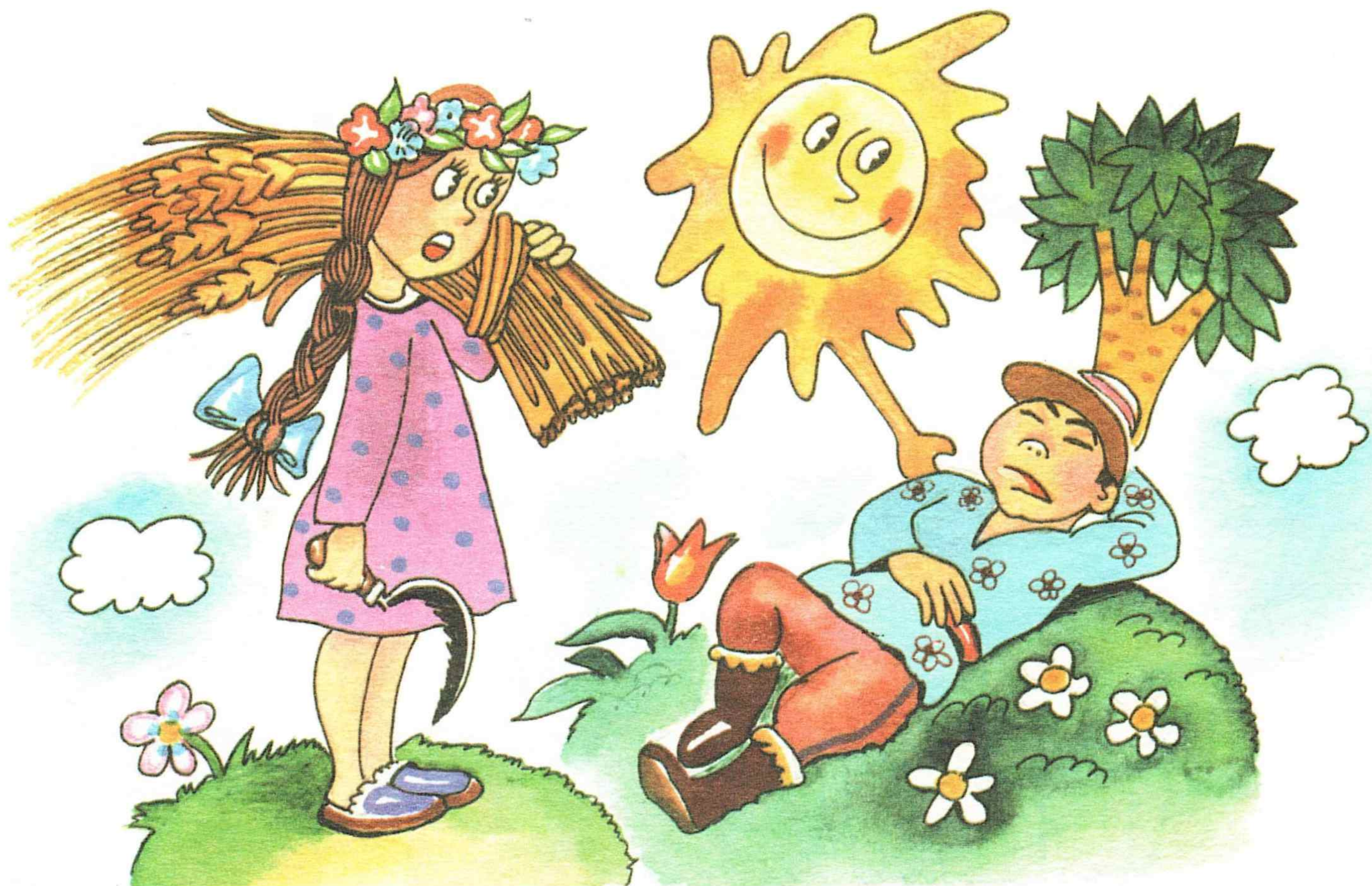
Ütkən eştən aldağı eş yaxşıraq.

В Vv

Вагон бушату да эш, əвен бушату да эш.

Vagon buşatu da eş, əwen buşatu da eş

В(у) Ww

Ватыласы арба кырык көн алдан шыгырдый.

Вакытлы эш вакытында яхшы.

Вакытында эшләнмәгән эш бүгенге эшне калдырыр.

Watılası arba qırıq kən aldan şığırdıy.

Waqıtlı eş waqıtında yaxşı.

Waqıtında eşlənməgən eş bügenge eşne qaldırır.

Х

Xx

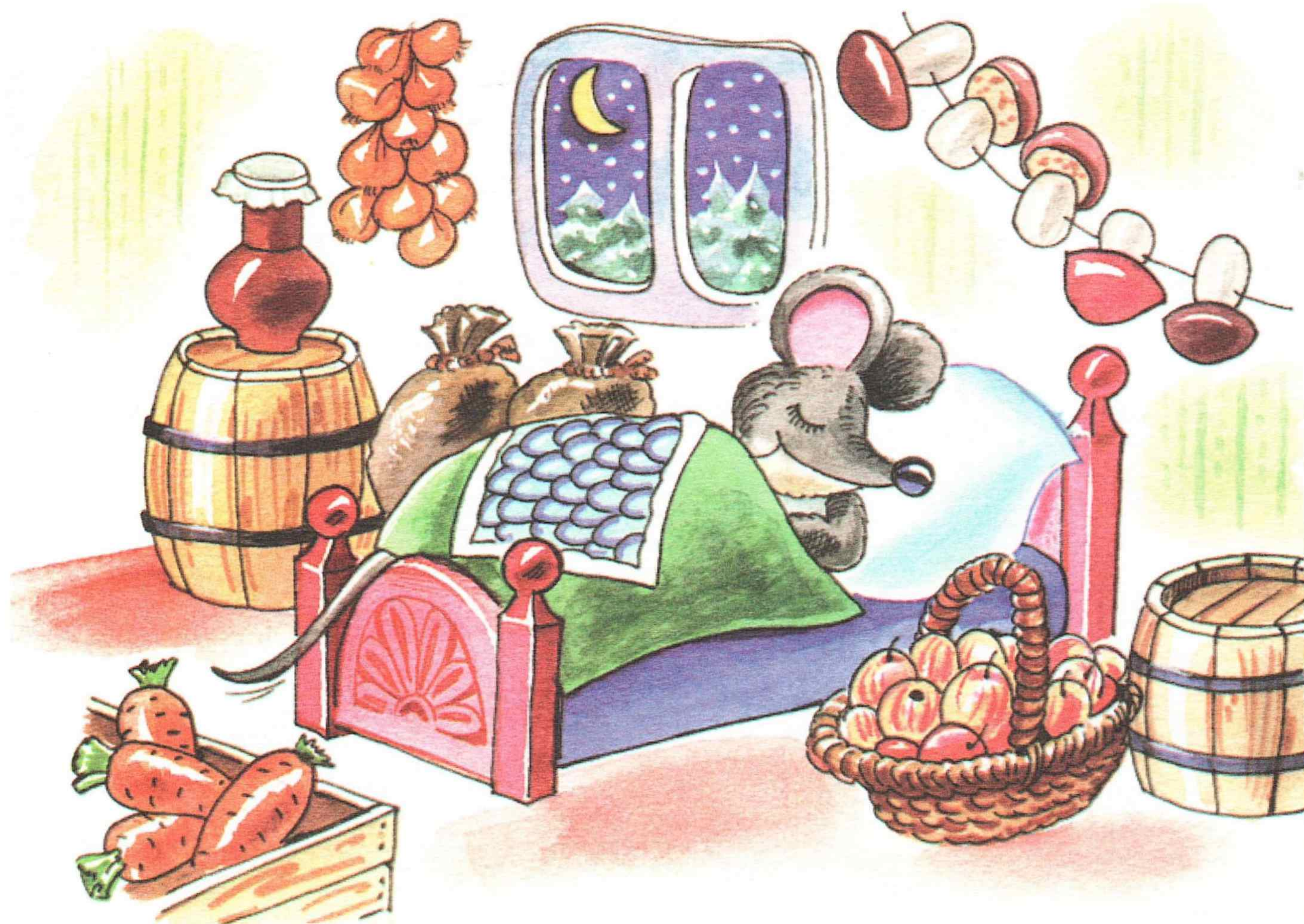
Хезмәт иясе — хөрмәт иясе.
Хезмәт төбе — хәзинә.
Хезмәте каты — җимеше татлы.
Хыял коткармый, эш коткара.
Хәләл ризык хезмәт белән табыла.

Xezmət iəse — xərmət iəse.
Xezmət təbe — xəzinə.
Xezmətе qatı — cimeşe tatlı.
Xıyal qotqarmıy, eş qotqara.
Xələl rizıq xezmət belən tabıla.

Й Yy

Йоклаган йокы тапкан, йокламаган елкы тапкан.
Йокы тамак туйдырмый.
Йокы — ялкауның бәлеше.
Йокы — ястык сорамый.

Yoqlağan yoqı tapqan, yoqlamağan yılqı tapqan.
Yoqı tamaq tuydırmıy.
Yoqı — yalqawnıŋ bəleşe.
Yoqı — yastıq soramıy.

З Zz

Зур эштә, җаның чыкса да, даның калыр.

Заман әкрен бара, эшен бетереп бара.

Zur eştə, canıŋ çıqsa da, danıŋ qalır.

Zaman əkren bara, eşen beterep bara.

УДК 82:398
ББК 82
Х 42

Китап Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты каршындагы «Татарстан Республикасы халыклары телләре турында» Татарстан Республикасы Законын гамәлгә ашыру комитеты ярдәмендә нәшер ителә.

Kitap Tatarstan Respublikası Ministrlar Kabinetı qarşındağı «Tatarstan Respublikası xalıqları tellәre turında»Tatarstan Respublikası Zakonın ğәmәlgә aşıru komitetı yәrdәmendә nәşer itelә.

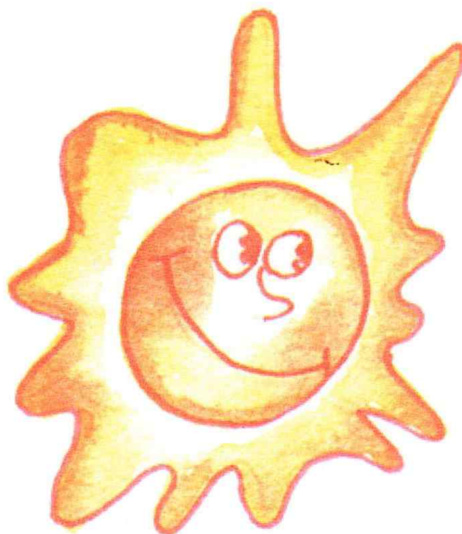
Кече яшьтәге мәктәп балалары өчен

Keçe yәştәge mәktәp balaları өçen

Х 42 Хезмәт турында мәкальләр.— Казан: Татар. кит. нәшр., 2003.—39 бит.
Xezmәt turında mәqәllәr.—Qazan: Tatar. kit. nәşr., 2003.— 39 bit.

ISBN 5–298–01269–8

© Татарстан китап нәшрияты, 2003

Издание для детей и юношества

ПОСЛОВИЦЫ О ТРУДЕ

(на татарском языке)

Мөхәррире *Р.В.Сабирҗанов*
Бизәлеш мөхәррире *Р.Г.Шәмсетдинов*
Техник мөхәррире һәм компьютерда биткә салучы *Н.Н.Мусина*
Корректоры *Р.В.Сабирҗанов*

Нәшриятка 04184 номерлы лицензия 2001 елның 6 мартында бирелгән.

Оригинал-макеттан басарга кул куелды 1.04.2003. Форматы 60×90 1/8.
Офсет кәгазе. «Школьная» гарнитурасы. Офсет басма.
Басма табагы 5,0. Шартлы буяу-оттиск 22,0. Нәшер-хисап табагы 3,57.
Тиражы 5000. Заказ Б-739.

Татарстан китап нәшрияты. 420111. Казан, Бауман ур., 19.
Татарское книжное издательство. 420111. Казань, ул.Баумана, 19.
http://www.tatarstan.ru/books
E-mail: tki@books.kazan.ru.

«Идел-Пресс» нәшрият-полиграфия комплексы дәүләт унитар предприятиесе.
420066. Казан, Декабристлар ур., 2.

